

BOSNA I HERCEGOVINA
APELACIONI SUD BRČKO DISTRIKTA
BOSNE I HERCEGOVINE
Broj: 96 o P 148262 24 Gž
Brčko, 27. maj 2024. godine

U IME BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE!

Apelacioni sud Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, u vijeću sastavljenom od sudija Roberta Jovića, kao predsjednika vijeća, Šejle Drpljanin i Srđana Nedića, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja I.O. iz B., zastupan po punomoćniku Mirku Simiću, advokatu iz Brčkog, protiv tuženog Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, zastupan po zastupniku po zakonu Pravobranilaštvu Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, radi utvrđenja i nalaganja, v.sp. 500,00 KM, odlučujući o žalbi tužitelja izjavljenoj protiv presude Osnovnog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine broj 96 o P 148262 22 P od 31. januara 2023. godine, na sjednici vijeća održanoj dana 27. maja 2024. godine, donio je slijedeću

P R E S U D U

Žalba tužitelja I.O. iz B. se odbija kao neosnovana i presuda Osnovnog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine broj 96 o P 148262 22 P od 31. januara 2023. godine POTVRĐUJE.

Obrazloženje

Presudom Osnovnog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine broj 96 o P 148262 22 P od 31. januara 2023. godine (u daljem tekstu prvostepena presuda), odlučeno je kako slijedi:

„I Odbija se tužbeni zahtjev tužioca u cjelosti, a koji glasi:

„Utvrdjuje se da tužilac I.O. sin M. iz B., ima pravo na novčana sredstva po programu tuženog Brčko distrikt BiH za obnovu/rekonstrukciju individualnih stambenih objekata oštećenih i porušenih u ratu, a koje pravo se odnosi na njegove nekretnine upisane u zk.ul.broj 14 k.o. B.1, a što je tuženi dužan trpiti i priznati te mu isplatiti novčana sredstva za obnovu i rekonstrukciju njegovog individualnog stambenog objekta u roku od mjesec dana od pravosnažnosti presude pod prijetnjom prinudnog izvršenja.

Tuženi je dužan tužiocu naknaditi troškove parničnog postupka“.

II Obavezuje se tužilac da tuženom naknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 600,00 KM, u roku od 30 dana, po pravosnažnosti ove presude.“

Nezadovoljan prvostepenom presudom, tužitelj I.O. iz B. (u daljem tekstu tužitelj) blagovremeno je izjavio žalbu kojom u cijelosti pobija prvostepenu presudu zbog povrede odredaba parničnog postupka, pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom da ovaj sud „žalbu uvaži, pobijanu presudu Osnovnog suda Brčko distrikta BiH broj 96 o P 148262 22 P od 31.01.2023. godine preinači i u cjelini usvoji tužbeni zahtjev tužioca, te istom dosudi troškove prvostepenog parničnog postupka, kao i troškove žalbenog postupka, ili opreza radi da pobijanu presudu u cjelini ukine i predmet vrati prvostepenom sudu na ponovni postupak.“ Tužitelj je opredijelio i zahtjev za naknadu troškova žalbenog postupka.

Tuženi Brčko distrikt Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu tuženi) blagovremeno je dostavio odgovor na žalbu u kom navodi da su žalbeni navodi tužitelja u cijelosti neosnovani zbog čega je predložio da ovaj sud žalbu tužitelja odbije i potvrdi prvostepenu presudu.

Nakon što je prvostepenu presudu ispitao u smislu odredbe člana 341. Zakona o parničnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“ brojevi 28/18 i 06/21 – u daljem tekstu Zakon o parničnom postupku), ovaj sud je odlučio kao u izreci iz razloga koji slijede.

Predmet parničnog odlučivanja je tužbeni zahtjev tužitelja kojim traži da se utvrdi da tužitelj „ima pravo na novčana sredstva po programu tuženog za obnovu/rekonstrukciju individualnih stambenih objekata oštećenih i porušenih u ratu, a koje pravo se odnosi na njegove nekretnine upisane u zk.ul.broj 14 k.o. B.1, a što je tuženi dužan trpiti i priznati“, te da mu tuženi isplati novčana sredstva potrebna za obnovu i rekonstrukciju njegovog individualnog stambenog objekta.

Tuženi se ovako postavljenom tužbenom zahtjevu suprotstavio navodima da se tužitelj pozivao na dva odvojena programa koja provodi Vlada Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, i to program koji se odnosio na javni poziv izbjeglicama, raseljenim licima i povratnicima za podnošenje zahtjeva za obnovu individualnih stambenih objekata s ciljem povratka u Brčko distrikt Bosne i Hercegovine, dok se drugi program odnosio na javni poziv za podnošenje prijave za stambeno zbrinjavanje, sanaciju/rekonstrukciju ratom oštećenih, neuslovnih, porušenih stambenih jedinica na području Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, da su oba programa provođena na osnovu posebnih odluka kojima su odobravani programi i kojima je jasno propisana procedura provođenja postupka i odabira krajnjih korisnika, a po kojim programima (prvom) tužitelj nije ispunio uslove propisane članom 22. stav (2) tačka 4) Zakona o izbjeglicama i raseljenim licima Bosne i Hercegovine, dok po drugom programu tužitelj nije imao dovoljan broj ostvarenih bodova zbog čega je bio na 182. mjestu.

Na osnovu provedenih dokaza tokom prvostepenog postupka, prvostepeni sud je utvrdio činjenice značajne za odlučivanje, a koje među strankama i nisu sporne i to:

da se tužitelj prijavljivao na Javni poziv za podnošenje prijave za stambeno zbrinjavanje, sanaciju/rekonstrukciju ratom oštećenih, neuslovnih/porušenih stambenih jedinica broj 35-000537/19 od 12. septembra 2019. godine, da je nakon toga Odjeljenje za raseljena lica, izbjeglice i stambena pitanja sačinilo rang listu broj 35-000537/19, broj akta 11-0114EB-005/19 od 16. decembra 2019. godine, na kojoj se tužitelj nalazio na 182. mjestu, da je potom sačinjen spisak korisnika programa od 30. decembra 2019. godine koju čini 46 lica koje ispunjavaju uslove, da je istog dana

Gradonačelnik donio odluku u kojoj je članom 1. odobreno izdvajanje novčanih sredstava iz operativnog budžeta Brčko distrikta Bosne i Hercegovine za 2019. godinu namijenjenih za Program stambenog zbrinjavanja, sanacije/rekonstrukcije ratom oštećenih i porušenih stambenih jedinica na području Brčko distrikta u iznosu od 499.966,00 KM, dok je članom 2. određeno kojim će se licima isplatiti navedena novčana sredstva i u kom iznosu;

da se tužitelj prijavio na Javni poziv izbjeglicama, raseljenim licima i povratnicima za obnovu individualnih stambenih objekata broj 35-000033/21 od 1. aprila 2021. godine, da se Odjeljenje za raseljena lica, izbjeglice i stambena pitanja dana 9. juna 2021. godine obratilo Pododjeljenju za lična dokumenta radi dostavljanja uvjerenja o kretanju sa svim prijavama i odjavama (za sva prijavljena lica), a kojim se dokazuje da su prijavljena lica na dan 30. april 1991. godine imala prebivalište u stambenoj jedinici koja je predmet obnove, kao i podatak gdje trenutno imaju prijavljeno prebivalište, da je nakon toga sačinjena lista korisnika gdje se tužitelj našao na 44. mjestu sa 40 bodova, na koju je tužitelj izjavio prigovor, a povodom čega je Odjeljenje za raseljena lica, izbjeglice i stambena pitanja Vlade Brčko distrikta Bosne i Hercegovine tužitelja obavijestilo da nije ispunjavao Opšte kriterije za utvrđivanje potencijalnih korisnika pomoći projekta povratka i rekonstrukcije stambenih jedinica propisane članom 22. Zakona o izbjeglicama iz Bosne i Hercegovine i raseljenim licima u Bosni i Hercegovini jer stambena jedinica koja je predmet rekonstrukcije nije bila izgrađena, a samim tim i useljena na dan 30. april 1991. godine, obzirom da je objekat izgrađen 1997. godine;

da se tužitelj obraćao Upravnoj inspekciji koja ga je dana 17. decembra 2021. godine obavijestila da je obustavila daljnji inspekcijski nadzor.

Kod takvih činjeničnih utvrđenja, polazeći od toga da je prilikom odlučivanja o postavljenom tužbenom zahtjevu, sud vezan za činjenične navode koje tužitelj iznese u tužbi i u toku postupka, da sud svoju odluku kojom će prihvatiti tužbeni zahtjev može utemeljiti samo na tim navodima, sve pod uslovom da su te činjenice na kojima se zasniva tužbeni zahtjev dokazane (odredbe članova 7. i 246. Zakona o parničnom postupku),

prvostepeni sud je zaključio da je tužitelj (u pogledu poziva iz 2019. godine) morao dokazati da je trebao biti rangiran u prvih 46 korisnika programa stambenog zbrinjavanja, sanacije ratom oštećenih i porušenih stambenih jedinica, a što nije učinio, pa tako nije niti proveo niti jedan dokaz iz kog bi se utvrdilo da je tužitelj trebao dobiti veći broj bodova odnosno biti rangiran u prvih 46 korisnika koji su ostvarili pravo na sredstva po navedenom programu,

dok je u pogledu poziva iz 2021. godine (prema stajalištu prvostepenog suda) tužitelj trebao dokazati da ispunjava uslove predviđene navedenim pozivom, odnosno da ispunjava Opšte kriterije za utvrđivanje potencijalnih korisnika pomoći projekta povratka i rekonstrukcije stambenih jedinica koje su propisane članom 22. Zakona o izbjeglicama iz Bosne i Hercegovine i raseljenim licima u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ brojevi 23/99, 21/03 i 33/03 – u daljem tekstu Zakon o izbjeglicama i raseljenim licima), imajući u vidu da je iz obrasca za prikupljanje podataka za zemlju, zgrade i stanove (Bar code header) od 21. februara 2018. godine, utvrđeno da je tužitelj sporni objekat izgradio 1997. godine, te da je navedeni obrazac popunjen u prisustvu tužitelja, a koji ga je lično i potpisao,

te da kod takvog utvrđenja, rješenje Odjeljenja za Javni registar Vlade Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, broj predmeta UP-I-12-000899/21, broj akta 10-1418TO-003/21 od 18. juna 2021. godine, kojim se utvrđuje da je adresa stanovanja za tužitelja B.1 od 1. marta 1991. godine, nema značaja jer je objekat koji je predmet rekonstrukcije izgrađen tek 1997. godine,

pa kako tužitelj uopšteno traži da se utvrdi da ima pravo na novčana sredstva po programu tuženog za obnovu odnosno rekonstrukciju njegovog individualnog stambenog objekta ne pozivajući se konkretno na određeni program, to je prvostepeni sud odlučio kao u stavu prvom (I) izreke prvostepene presude, te odbio kao neosnovan tužbeni zahtjev tužitelja.

O troškovima parničnog postupka prvostepeni sud je odlučio primjenom odredbe člana 120. stav (1) Zakona o parničnom postupku, odredbe člana 11. Zakona o Pravobranilaštvu Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“ broj 18/20), Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad advokata u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“ brojevi 22/04 i 24/04) i Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad advokata Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 68/05).

Ovo su u bitnom razlozi prvostepenog suda zbog kojih je odlučio kao u izreci svoje presude.

Iako tužitelj paušalno, bez konkretiziranja posebnih razloga, niti obrazloženja zašto i kako je to bilo od utjecaja na pravilnost odlučivanja prvostepenog suda, navodi da je prvostepeni sud povrijedio odredbe Zakona o parničnom postupku koje ističe u povredi odredbe člana 2. (pristup sudu i primjena materijalnog prava), člana 7. (raspravno načelo), člana 8. (ocjena dokaza), članova 117, 120, 121. i 130. (odredbe koje normiraju troškove parničnog postupka), člana 246. (raspravno načelo i ocjena dokaza), člana 249. (teret dokazivanja), člana 253. stav (1) (pravo strane države) i člana 311. (sadržaj presude), protivno istim žalbenim navodima, ovo vijeće je ocijenilo da je prvostepeni sud u potpunosti odlučivao u granicama tužbenog zahtjeva u pogledu predmeta, sadržine i njegovog obima (član 2. Zakona o parničnom postupku), a što je vidljivo, kako iz sadržine izreke prvostepene presude, tako i razloga odlučivanja, koje je jasno, razložno i sveobuhvatno iznio prvostepeni sud.

Također, prvostepeni sud je svakom učesniku u postupku omogućio da iznese sve činjenice i okolnosti na kojima zasniva svoj zahtjev ili kojima pobija navode i dokaze protivne stranke, kao i da se izjasni o navodima i dokazima drugog učesnika postupka (član 7. Zakona o parničnom postupku), a kod toga da je tužitelj iznio prijedlog svojih dokaza na pripremnom ročištu, te iste izveo tokom glavne rasprave, to nije osnovan istaknuti žalbeni navod.

Obzirom na predmet spora, prvostepeni sud je pravilno i potpuno cijenio sve izvedene dokaze (koji su sadržajno pobrojani na stranici drugoj pasus treći prvostepene presude), kako one materijalne prirode, tako i iskaze saslušanih svjedoka M.J. i E.B., a svoj konačan zaključak o neosnovanosti tužbenog zahtjeva opravdao logičnim, uvjerljivim i pravilnim razlozima koji imaju pravnu i činjeničnu osnovu u obrazloženju prvostepene presude (članovi 8. i 246. Zakona o parničnom postupku).

Analizom spisa predmeta, vijeće ovog suda zaključuje da nema mjesta niti žalbenim navodima tužitelja kojima ističe da je prvostepeni sud povrijedio odredbe

člana 8. Zakona o parničnom postupku propustivši da savjesno i brižljivo ocijeni iskaz tužitelja dat u svojstvu parnične stranke, iz razloga što je punomoćnik tužitelja na ročištu za glavnu raspravu održanom dana 31. januara 2023. godine, odustao od prijedloga da se navedeni dokaz provede (što je u skladu sa načelom dispozitivnosti). Iz navedenog razloga, u situaciji kada tužitelj sam odluči ne provoditi određeni dokaz, tada prvostepeni sud nije u mogućnosti sadržaj istog cijeliti obzirom na načelo neposrednosti provođenja dokaza, zbog čega ovo vijeće smatra bespredmetnim zahtijevati ocjenu nečega što i nije kao dokaz provedeno.

Kako je prvostepeni sud jasno naveo koji dokazi su izvedeni na glavnoj raspravi (stranica druga), a potom izvršio njihovu pojedinačnu ocjenu iznoseći ukratko sadržaj izvedenih dokaza (stranice tri i četiri) i na kraju, svaki dokaz ocijenio i u vezi sa drugim dokazima koji su bili od značaja za utvrđivanje činjenica, u cilju pravilnog odlučivanja o osnovanosti tužbenog zahtjeva, pa s tim u vezi ocijenio i obrazac za prikupljanje podataka za zemlju, zgrade i stanove od 21. februara 2018. godine, a na koji materijalni dokaz tužitelj žalbom ukazuje, te u konačnom dao jasne, dostatne i argumentovane razloge, to ovo vijeće smatra da je prvostepeni sud odgovorio postavljenom standardu obrazložene sudske odluke iz člana 311. stavovi (4) i (5) Zakona o parničnom postupku (vidljivo sa stranica 3, 4 i 5 prvostepene presude), zbog čega istaknuti žalbeni navod tužitelja, ovo žalbeno vijeće cijeni neosnovanim.

O žalbenim prigovorima tužitelja da „prvostepeni sud zanemaruje činjenicu da je i tužilac lice koje je ispunilo uslove po predmetnom konkursu s tim da je ostao bez sredstava iz razloga što je bio ispod crte“ (javni poziv iz 2019. godine), kao i onaj koji se odnosi „da ni ova druga odlučna činjenica koja se tiče vremena izgradnje predmetne porodične kuće za koju se traži donacija nije pravilno i nije potpuno utvrđena“, ovo vijeće ne može raspravljati i o istima odlučivati obzirom da se u konkretnom slučaju, iako predmet ne nosi sudsku oznaku spora male vrijednosti sukladno odredbi člana 422. Zakona o parničnom postupku, radi o sporu male vrijednosti (vrijednost spora označena na 500,00 KM), a zbog ograničenja propisanog odredbom člana 426. stav (1) Zakona o parničnom postupku prema kom ovaj sud nije ovlašten ispitivati pravilnost i potpunost utvrđenog činjeničnog stanja, nego ista utvrđenja ima prihvatiti kao pravilna.

Međutim, opravdano tužitelj ukazuje da je tužbom tražio da se utvrdi da on ima pravo na novčana sredstva tuženog po programu tuženog, dok su mu javni pozivi iz 2019. godine i 2021. godine, kao i akti iz ta dva poziva „samo poslužili kao dokaz da je već aplicirao kod tuženog i tražio to svoje pravo“.

Prije svega, ovaj sud smatra značajnim ukazati da se deklaratornom ili utvrđujućom tužbom traži utvrđivanje sadržaja nekog prava ili pravnog odnosa. Pretpostavke za postupanje po deklaratornoj tužbi propisane su odredbom člana 153. Zakona o parničnom postupku prema kojoj tužitelj može tražiti da sud samo utvrdi postojanje, odnosno nepostojanje nekog prava ili pravnog odnosa, povredu prava ličnosti, ili istinitost, odnosno neistinitost neke isprave (član 153. stav (1)). Takva tužba se može podnijeti kad je to posebnim propisima propisano ili kad tužitelj ima pravni interes da sud utvrdi postojanje, odnosno nepostojanje nekog prava ili pravnog odnosa, povredu prava ličnosti ili istinitost, odnosno neistinitost neke isprave prije dospelosti zahtjeva za činidbu iz tog odnosa (stav (2) člana 153.), dok se tužba za utvrđenje može podnijeti radi utvrđivanja postojanja, odnosno nepostojanja

činjenice, ako je to propisano posebnim zakonom ili drugim propisom (stav (3) člana 153.).

Dakle, ako zakon izričito dopušta određenu tužbu radi utvrđenja, sud je dužan samo ispitati jesu li ispunjene zakonom propisane pretpostavke za tužbu, odnosno da li je sadržaj deklaratornog tužbenog zahtjeva takav da se njime traži utvrđenje zakonom dopuštenog sadržaja i da li je tužitelj dokazao pravni interes za pravnu zaštitu deklaratornom tužbom.

Pravni interes u procesnom smislu neophodan je činilac deklaratorne pravne zaštite koja se u pravilu pruža prije nego što je do povrede uopšte došlo. Za dopustivost deklaratorne tužbe tužitelj mora iznijeti tvrdnje da traži pravnu zaštitu određenog sadržaja jer je njegovo subjektivno pravo povrijeđeno ili ugroženo, te učiniti vjerovatnim da će njegov tužbeni zahtjev, ako bude usvojen, za njega predstavljati ostvarenje određene pravne koristi koju bez sudske odluke ne bi mogao ostvariti.

Vraćajući se na konkretan predmet, iz činjeničnih navoda tužbe proizilazi da je tužitelj dva puta (2019. i 2021. godine) aplicirao kod Odjeljenja za raseljena lica, izbjeglice i stambena pitanja Vlade Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, po pozivima izbjeglicama, raseljenim licima i povratnicima radi dodjele sredstava za obnovu individualnih stambenih objekata. Dokazi koje je tužitelj izvodio tokom prvostepenog postupka su bili usmjereni na dokazivanje činjeničnih tvrdnji o nepravilnosti odluka nadležnih organa po kojima tužitelj nije ostvario pravo na donatorska sredstva za obnovu svoje porodične kuće.

U konkretnom, tužitelj je tužbenim zahtjevom tražio utvrđenje prava na novčana sredstva po programu tuženog Brčko distrikta Bosne i Hercegovine za obnovu/rekonstrukciju individualnih stambenih objekata oštećenih i porušenih u ratu, kako to u žalbi navodi „uopšte“, kao i da se tuženom naloži da tužitelju isplati novčana sredstva za obnovu i rekonstrukciju njegovog individualnog stambenog objekta. Prema stajalištu ovog vijeća takav tužbeni zahtjev je nedopušten odnosno isti ne ispunjava uslove pobliže propisane odredbom člana 153. Zakona o parničnom postupku jer takvo pravo (koje je tužitelj tražio) nije posebnim zakonom normirano na način da se, kao takvo, može tražiti, a posebno stoga što se tužbeni zahtjev odnosi na utvrđivanje prava na novčana sredstva po programu tuženog „uopšte“, pa kako se deklaratornom tužbom ne može tražiti utvrđenje budućih pravnih odnosa, niti načelno, apstraktno ili uopšteno rješenje nekog pitanja, tada istaknuti žalbeni navod tužitelja nema osnova. Pored ukazanog, bitno je naglasiti i da se svakim javnim pozivom određuju opšti i posebni kriteriji za odabir korisnika projekata rekonstrukcije stambenih jedinica, a koji kriteriji sudu ostaju nepoznati obzirom da se radi o budućim projektima, a pri čemu se, dalje, u cilju ostvarenja tog prava, u postupku imaju dostaviti dokazi o ispunjenosti tih kriterija, o kojim (dokazima) i ispunjenosti uslova u konačnom odlučuje nadležno upravo tijelo.

Nije u pravu tužitelj niti kada tvrdi da „se radi o sui generis upravnom postupku koji se provodi povodom javnog poziva po posebnim pravilima bez mogućnosti bilo kakve odnosno bilo koje pravne zaštite u smislu izjavljivanja pravnog lijeka, dakle, žalbe u upravnom postupku i tužbe u upravnom sporu zbog čega je tužilac bio primoran podnijeti ovakvu tužbu“.

Suprotno tvrdnjama tužitelja, ovaj sud ukazuje da prema odredbi člana 49. stav (1) Uputstva o načinu i procedurama odabira korisnika projekta povrata i rekonstrukcije stambenih jedinica, nakon što se Komisija za odabir korisnika usaglasila oko liste korisnika, ista će biti javno istaknuta na opštinskoj oglasnoj ploči sa naznačenim rokom za izjavljivanje prigovora koji se podnosi Komisiji za odabir korisnika u roku od 15 dana odnosno drugostepenoj komisiji Brčko distrikta Bosne i Hercegovine za područje Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, dok je odredbom člana 50. stav (1) Uputstva propisano da nakon što Komisija završi postupak po prigovoru, na osnovu člana 49. ovog Uputstva, utvrđuje listu korisnika.

U konačnom, obzirom da tužitelj navodima žalbe ne ukazuje na koji način odluka prvostepenog suda o naknadi troškova parničnog postupka nije pravilna, već iste veže za svoj uspjeh u žalbenom postupku, to ovaj sud osporavanje prvostepene presude u tom dijelu cijeni paušalnim, pa samim time i neosnovanim.

Zbog svega naprijed navedenog, kako nisu osnovani žalbeni razlozi zbog kojih tužitelj pobija prvostepenu presudu, niti su učinjene povrede postupka na koje ovaj sud pazi po službenoj dužnosti, te kako odluka o odbijanju tužbenog zahtjeva i odbacivanju tužbe (deklaratorne tužbe suprotne odredbi člana 153. Zakona o parničnom postupku) prema tužitelju ima isto pravno djeinstvo, valjalo je odlučiti kao u izreci ove presude, a na osnovu odredbe člana 346. Zakona o parničnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

PREDSJEDNIK VIJEĆA

Robert Jović